
ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ ПІДХОДІВ ДО НАВЧАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПИСЬМА

Рускуліс Л. В., Родіонова І. Г., Родіонов Д. С.
DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-619-5-27>

ВСТУП

В умовах усебічного запровадження компетентнісного підходу як найважливішого орієнтира сучасної освіти, значно підвищуються вимоги до професійної підготовки здобувачів вищої освіти. Такий підхід як основний критерій валідності сучасного фахівця відповідає принципам європейської вищої школи, забезпечує здатність до безперервної освіти й самоосвіти протягом життя.

Водночас інформатизація та інтеграція сучасного суспільства зумовлюють необхідність підготовки практично зорієнтованих фахівців, що спричинює зміни не лише відповідного змістового наповнення предмета, а й передбачає урізноманітнення навчальних технологій підготовки здобувачів освіти. Відтак актуалізується проблема саме інформаційно-цифрової компетентності майбутнього вчителя, що в системі вищої освіти зміщує акценти від простих навичок роботи в Інтернеті до алгоритмічного мислення та розуміння етики роботи з інформацією.

Використання комп'ютерних технологій у навчанні стало невід'ємною частиною сучасної освіти. Спеціалізовані програми та додатки можуть суттєво полегшити процес навчання та забезпечити підвищення його ефективності. Особливо актуальним є питання впровадження технологій штучного інтелекту в освітній процес, адже їх використання підвищує наочність і доступність навчального матеріалу, посилює мотивацію та інтерес до вивчення предметів. Водночас така технологія відкриває простір для ефективнішого використання часу.

Окрім того, ШІ в освітньому процесі – це не лише інноваційний спосіб підтримки студентів у навчанні та дослідницькій діяльності, а й потужний інструмент трансформації самого підходу до здобуття знань. Він забезпечує швидкий і зручний доступ до інформації та навчальних

ресурсів, створює умови для індивідуалізованого темпу навчання здобувача освіти та надає персональні рекомендації, тобто максимально відповідає майбутнім професійним потребам студентів. Проте, попри очевидні переваги, впровадження ШІ в освіту має низку ще недостатньо досліджених аспектів, серед яких – етичні питання, захист персональних даних та баланс між технологічною підтримкою і роллю викладача.

Метою дослідження є визначення новітніх підходів до навчання студентів академічного письма з урахуванням технологій штучного інтелекту. Досягнення мети наукової розвідки передбачає розв'язання таких завдань: аналіз сучасних тенденцій використання технологій штучного інтелекту; визначення оптимальних інструментів ШІ для фахової підготовки здобувачів вищої освіти; оцінка застосування технологій штучного інтелекту в освітньому процесі ЗВО; коригування вимог до використання технологій штучного інтелекту під час навчання академічного письма.

1. Тенденції використання технологій штучного інтелекту

Л. Ілійчук вважає, що ШІ є «продуктом людської діяльності, має значний потенціал для трансформації освітньої галузі, зокрема, у площині розроблення нових підходів для поліпшення якості освіти, створення більш персоналізованого, адаптивного, інклюзивного та ефективного освітнього середовища»¹. О. Панухник вбачає в ШІ «модерний педагогічний механізм у процесі навчання та наукових пошуків здобувачів вищої освіти, завдяки адекватному й етичному застосуванню якого набуто умовами сучасності вміння самостійного навчання перетворюється на життєву необхідність кожного»². М. Єфремов переконує, що це «можливість системи автономно підбирати найбільш якісний варіант вирішення проблеми з набору наперед визначеного набору варіантів»³. Погоджуємося також із думкою науковців, які утотожують ШІ з «організованою сукупністю інформаційних технологій, застосування якої уможливило виконання складних комплексних завдань завдяки використанню системи наукових методів досліджень і алгоритмів обробки інформації, отриманої або самостійно створеної під час роботи, а також створення та використання власної бази знань, моделей прийняття рішень, алгоритмів роботи з інформацією та

¹ Ілійчук І. Вплив штучного інтелекту на якість освіти : можливості, виклики та загрози. *Науково-педагогічні студії*. 2024. Вип. 8. С. 241.

² Панухник О. Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти : відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4(83). С. 209.

³ Єфремов М., Єфремов Ю. Штучний інтелект, історія та перспективи розвитку. *ВІСНИК ЖДТУ. Технічні науки*. 2008. № 2 (45). С. 123.

визначення способів досягнення поставлених завдань»⁴, з'ясовують, що це «сукупність програм, що втілені у алгоритмах машин, спрямованих на реалізацію тих чи інших завдань, які ставить перед ними суспільство»⁵. Як переконують дослідження, ШІ займає досить вагоме місце в різних сферах нашого життя, охоплюючи інформатику, психологію, філологію, педагогіку та ін., відкриваючи нові можливості для покращення й удосконалення освітнього процесу.

Аналіз наукових джерел уможливорює виокремлення низки підходів використання ШІ у процесі навчання, зокрема:

1. *Гіперперсоналізований освітній процес* – розробка індивідуального профілю навчання з урахуванням здібностей кожного здобувача освіти, темпу сприйняття й відтворення інформації, потреб і запитів, що дозволить об'єктивно й неупереджено оцінити отримані знання. На основі цих даних, як переконує практика, можливим є створення персоналізованих освітніх програм, що дозволять максимально комфортне й успішне навчання кожного здобувача освіти. Із метою створення індивідуальних освітніх траєкторій наразі доступними є платформи DreamBox, Knewton, Smart Sparrow.

2. *Адаптивне освітнє середовище*. ШІ пропонує створення таких навчальних матеріалів, що автоматично спроможні адаптуватися до рівня знань і потреб студентів, запропонувати альтернативні шляхи репрезентації нового матеріалу з метою кращого засвоєння його. Зокрема, системи Khan Academy, Newton Education представлені адаптивними алгоритмами, що пропонують контент, який відповідає рівню знань здобувачів освіти на певному етапі, й індивідуальні поради щодо засвоєння освітніх компонентів.

3. *Голосові помічники* з метою покращання сприйняття інформації є альтернативою традиційних навчально-методичних матеріалів у друкованому вигляді. Безперечно, ШІ дозволяє створити, й запропонувати віртуальних асистентів викладача, що надаватимуть допомогу здобувачам освіти, пояснюватимуть незрозумілі проблемні питання, тобто полегшуватимуть процес навчання. На допомогу викладачеві стануть платформи Socratic by Google (розпізнавання тексту й голосу); Google Assistant (інформує про навчальні дисципліни, організовує розклад); Siri, Amazon Alexa (голосова взаємодія й доступ до інтерактивних навчальних ресурсів), ChatGPT, Jill Watson (швидка реакція на запити) та ін.

⁴ Толочко С., Бордюг Н., Міронєць Л. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 62. Т.2. С. 27.

⁵ Москалюк М., Москалюк Н., Лень А. Штучний інтелект в закладах вищої освіти : переваги та недоліки. *Open educational e-environment of modern University*. 2023. № 15(85). С. 87.

4. *Допомога педагогічним / науково-педагогічним працівникам* у процесі розв'язання різноманітних завдань, зокрема управління освітнім середовищем, ведення документообігу (журнали, самостійні роботи студентів тощо), оцінювання робіт здобувачів освіти, формулювання відгуків про виконані завдання для студентів та ін. Системи BM Watson Education, DreamBox, Socrative, Knewton дають миттєву відповідь на рівень виконання завдань і можуть запропонувати поради для покращення результатів.

5. *Інклюзивність освітнього середовища* шляхом голосового зв'язку (для глухих і слабочуючих осіб, особам з вадами зору). У цьому процесі в нагоді стануть системи Dragon NaturallySpeaking, Otter.ai, Amazon Polly, Google Text-to-Speech, Seeing AI, Aira, Deaf AI, KinTrans⁶.

Науковці стверджують, що сучасна освіта представлена трьома напрямками III: *розробки, що спрямовані на систему освіти*: комп'ютерні системи, що забезпечують керування освітнім процесом і доставляють освітній продукт (складання розкладу занять, контроль за відвідуваністю занять, перевіряння виконання самостійної роботи чи домашнього завдання, проведення моніторингу успішності знань здобувачів освіти); *розробки, що спрямовані на здобувачів освіти*: комп'ютерні системи, що здійснюють оцінювання знань студентів, пропонують розробку плану навчання, слідкують за поведінкою студентів, темпом мовлення викладачів та ін.; *розробки, що спрямовані на викладачів* є досить складними для переведення на мову комп'ютера, тому знаходять в стані розробки⁷.

Нам імпонують розвідки, проведені С. Толочко, Н. Бордюк, Л. Міронець, які, спираючись на закордонні дослідження, з'ясовують магістральні вимоги до використання технологій III, до яких уналежують: з'ясування шаблонних правил щодо вимог використання різних видів інструментів III дослідникам, викладачам, здобувачам освіти й іншим зацікавленим особам; політика й правила повинні бути чітко представлені всім зацікавленим сторонам; розробка порад і рекомендацій щодо правильності й прозорості підтвердження використаних інструментів III в завданнях, статтях, розділах у книгах, дисертаціях, в інфографіці та інших типах штучно створених об'єктів⁸.

⁶ Панухник О. Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти : відповідальні межі вмісту III. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4(83). С. 202; Використання штучного інтелекту в освіті / І. М. Візнюк та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методи навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. Вип. 59. С 17-18; Шарова Т. М., Ломейко О. П., Шаров С. В. Штучний інтелект в освіті : свідомий вибір. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти*: зб. наук.-метод. пр. ТДАТУ. Запоріжжя : ТДАТУ. 2024. Вип. 27. С. 396-399.

⁷ Москалюк М., Москалюк Н., Лень А. Штучний інтелект в закладах вищої освіти : переваги та недоліки. *Open educational e-environment of modern University*. 2023. № 15(85). С. 87-88.

⁸ Толочко С., Бордюк Н., Міронець Л. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 62. Т.2. С. 30.

2. Огляд технологій штучного інтелекту

Як свідчать розвідки науковців і власний досвід роботи у ЗВО, здобувачам освіти представлено чисельну кількість новітніх технологій, зокрема й технологій штучного інтелекту (далі ШІ) – інструментами ChatGPT, Compose AI, Gemini, Search Microsoft Copilot та Adobe Podcast та ін., що здійснили значно більший стрибок від нескладного пошуку інформації до її комплексного аналізу, до миттєвої генерації нового контенту й адаптації до унікальних вимог зацікавлених користувачів. Зокрема ChatGPT може забезпечити формування кращих метаданих, індексування, адаптації академічного тексту на непрофесійну мову, формування синонімічних пошукових термінів та ін., що важливо для пошуку міждисциплінарних досліджень⁹. Беззаперечним є той факт, що поява ChatGPT від OpenAI стала синонімом вияву академічної недоброчесності здобувачів освіти, які потенційно можуть використовувати цю систему, щоб виконувати завдання й видавати їх за власні напрацювання¹⁰. Однак наразі розроблено програми для перевірки текстів – GPTZero, AI Writing Check, CrossPlag, OpenAI, основою яких є ШІ, що дає можливість розрізняти текст, створений людиною та написаний ШІ. Відповідно назріває проблема адекватного оцінювання їх застосування, підготовки студента й розробки методики роботи з ними. Ми повністю погоджуємося з С. Паламар, М. Науменко, що технології ШІ та освіта – нероздільні. Одні науковці висловлюють загрози і побоювання щодо впровадження даних технологій в освітній процес, інші – активно впроваджують їх¹¹.

Спираючись на розвідки М. Москалюк, Н. Москалюк, А. Лень¹² репрезентуємо в таблиці 1 сервіси, що стануть у допомозі освітянам.

Констатуємо той факт, що технології ШІ складні за структурою, однак доступні для застосування й функціонують за принципом пошуку загальнодоступної інформації через бази даних пошукових систем, опрацювання й надання користувачу даних за запитом, відбуваються без зазначення джерела, часто при цьому порушуючи авторське право. Це призводить до того, що викладачі не завжди можуть розрізнити, де

⁹ Lund B. D., Wang T. Chatting about ChatGPT : how may AI and GPT impact academia and libraries? *Library Hi Tech News*. 2023. Vol. 40, No. 3. P. 28; Cotton D. R., Cotton P. A., Shipway J. R. Chatting and cheating : Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*. 2024. Vol. 61, No. 2. P. 230.

¹⁰ Паламар С., Науменко М. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення: використання без порушення принципів академічної чесності. *Освітнологічний дискурс*. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. № 1(44). 2024. С. 73.

¹¹ Горчинський С. В., Софілканіч М. І., Горбенко І. Ф. Якість української освіти й академічна доброчесність : вплив застосування штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 20.

¹² Москалюк М., Москалюк Н., Лень А. Штучний інтелект в закладах вищої освіти : переваги та недоліки. *Open educational e-environment of modern University*. 2023. № 15(85). С. 88.

завдання виконані студентом, а де за допомогою технології штучного інтелекту.

Таблиця 1

HeyGen (https://www.heygen.com/)	інноваційний інструмент, що допоможе створити відео з аватарами, що говорять (необхідно підібрати голос), використовуючи лише текст
Eightify (https://eightify.app/)	дозволяє генерувати основну інформацію з YouTube-відео (за доданням покликанням), використовуючи технологію AI YouTube
DALL-E (http://surl.li/mkaie)	уможливорює генерування зображень на основі тестових підказок
Cohesive (https://cohesive.so/)	створення матеріалів: статті, інтерв'ю, есе тощо
Gpt4all (http://surl.li/mkais)	Програма для навчання й розгортання розлогих мовних моделей, які працюють на комп'ютерах споживчого рівня
Chatpdf (chatpdf.com)	інструмент для швидкого й легкого аналізу будь-яких файлів у форматі PDF
Lovo (https://lovo.ai/)	сервіс дозволяє генерації голосу з тексту й редагування відео засобами усережжя
StockIMG (https://stockimg.ai/)	сервіс, що генерує зображення з тексту
Landingsite (https://www.landingsite.ai/)	інструмент покликаний створити сайт за дуже короткий термін
WriteSonic (http://surl.li/mkaih)	генерує тексти, уможливорює створення запитів українською мовою
Alseo (https://aiseo.ai/)	Стане в нагоді для створення тексту в науковому стилі, редагує орфографію, граматичний рівень
Openai (chat.openai.com)	ChatGPT дозволяє пошук ключових слів, зверне увагу на те, що необхідно вам знайти; відповідно нейромережа видає відповідний запит

Зазначимо, що актуальності сьогодні набувають й мобільні додатки, які уможливлюють більш доступний процес навчання, дозволяють швидко вирішення питань, що викликають труднощі в студентів, забезпечують якісний збір додаткового теоретичного й практичного матеріалу. Звернемо увагу на використання чат-ботів – системи ШІ, за допомогою якої користувачі взаємодіють шляхом використання тексту. Як стверджують науковці, чат-боти не вимагають ресурсних затрат, потенційно здатні допомогти великій кількості студентів шляхом вибудовування діалогу; здатні зберігати історії спілкування й дозволити переглянути раніше отримані відповіді; навчаючи одночасно розважають користувачів. Прикладами використання чат-ботів у процесі навчання є:

Duolingo (призначений для вивчення мов, адаптуючи курси для рівнів володіння мовами);

Thinkster (покликаний для організації індивідуального навчання математики, налаштовуючи питання відповідно до рівня володіння навчальним матеріалом);

Querium (аналізує дії здобувачів освіти під час вирішення проблем STEM, аналізує, що вони роблять правильно або неправильно);

AitabyKnewton (адаптивне навчання для виявлення прогалин у знаннях студентів)¹³.

3. Недоліки використання технологій штучного інтелекту

Попри з'ясовані переваги використання ШІ, наголосимо й на певні недоліки. Зокрема, Л. Ілійчук уналежнює до них стандартизацію навчання (надмірна подібність освітніх програм і підходів до отримання освіти), налагодження контакту між учасниками освітнього процесу (зменшення вагомості людського чиннику), зниження мотивації до навчання (упливи на процеси самоосвіти й особистісного розвитку), порушення академічної доброчесності (порушення політики й етичних принципів закладів освіти), алгоритмічні помилки й недостовірність даних (подання невірної інформації), соціальна ізоляція (зменшення соціальної взаємодії), недостатня підготовка кадрів (неготовність учасників освітнього процесу до використання ШІ), кіберзагрози та безпека даних (ужиття заходів безпеки з метою захисту систем і даних користувачів)¹⁴; О. Панухник наголошує на проблемі відсутності посилань / покликань на джерела інформації, ризику отримання недостовірної інформації, шахрайства в навчанні й вважає, що використання ШІ також негативно впливає на розвиток когнітивних здібностей студентів, тому пропонує розглядати ШІ виключно як доповнення до навчальних матеріалів, які розроблені викладачами¹⁵; Т. Шарова, О. Ломейко, С. Шаров підкреслюють, що використання технологій ШІ призводить до обмеження створення інноваційних ідей та концепцій; не завжди може врахувати індивідуальні потреби й запити, недооцінювати нестандартні здібності чи форми інтелекту; може створювати бар'єри для здобувачів освіти з інших культур

¹³ Використання штучного інтелекту в освіті / І. М. Візнюк та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. Вип. 59. С. 20-21.

¹⁴ Ілійчук І. Вплив штучного інтелекту на якість освіти : можливості, виклики та загрози. *Науково-педагогічні студії*. 2024. Вип. 8. С. 243.

¹⁵ Панухник О. Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти : відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4(83). С. 208.

чи мовних груп; виключає людський фактор (емоційна підтримка, мотивація тощо); ризик технічних збоїв¹⁶.

Зокрема, науковці підкреслюють, що використання ШІ ставить під загрозу виявлення такого порушення академічної доброчесності, як плагіат, ускладнюючи цей процес, оскільки програми, що здатні створювати наукові роботи, порушують академічну чесність; «розвиток освітнього й наукового простору створює нові виклики, пов'язані із проблемою плагіату в наукових роботах і нечесним оцінюванням, і ставить на передній план потребу ефективної етичної комісії у закладах освіти»¹⁷.

4. Академічне письмо й вимоги до використання технологій штучного інтелекту

Розвиток української системи вищої освіти, яка суттєво змінилася в час російсько-української війни й упевнено рухається до європейського освітнього простору, передбачає високий рівень сформованості навичок академічного письма у студентів, бо як наголошують Т. Левченко, Л. Шимченко, воно є «ключовою компетентністю будь-якого фахівця у сучасному світі»¹⁸. Поняття «академічне письмо» ввійшло в науковий обіг наприкінці ХХ ст. спочатку в англомовних країнах, а потім й на теренах України¹⁹.

Академічне письмо – процес створення текстів у межах академічного дискурсу²⁰; форма особистісного ставлення до проблеми, що потребує демонстрації власних знань й досвідченості із застосуванням навичок мислення, інтерпретації й презентації²¹; процес створення і оприлюднення наукового тексту – «раціональне використання можливостей сучасних інформаційних технологій, а також безпосереднє ознайомлення наукової спільноти з новими фактами»²²; складний і багатоаспектний комплекс умінь, що охоплює «не лише лінгвістичні (мовні, синтаксичні і стилістичні), але й передусім металінгвістичні

¹⁶ Шарова Т. М., Ломейко О. П., Шаров С. В. Штучний інтелект в освіті : свідомий вибір. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти* : зб. наук.-метод. пр. ТДАТУ. Запоріжжя: ТДАТУ, 2024. Вип. 27. С. 399-404.

¹⁷ Левченко Т., Шимченко Л. Академічне письмо як компонент професійної підготовки здобувачів вищої освіти. *Академічні студії. Серія Педагогіка*. 2023. Вип. 2. С. 101.

¹⁸ Левченко Т., Шимченко Л. Академічне письмо як компонент професійної підготовки здобувачів вищої освіти. *Академічні студії. Серія Педагогіка*. 2023. Вип. 2. С. 102.

¹⁹ Бабенко Т. Академічне письмо : залежність назви навчального курсу від цілей та мети навчання. *Молодь і ринок*. 2016. № 10 (141). С. 80.

²⁰ Coffin C., Curry M. J., Goodman Sh. *Teaching Academic Writing*. London : Routledge, 2003. P. 120.

²¹ Irvin L. Lennie. What Is “Academic” Writing? *Writing Spaces : Readings on Writing* [Electronic resource]. South Carolina : Parlor Press, 2010. Vol. 1. P. 8.

²² Вихруч А. В. Академічне письмо : структура і завдання. *Медична освіта*. 2021. № 1. С. 113.

компетенції, такі як логіка, аналіз, критичне мислення, об'єктивність і повага до інших ідей та текстів»²³; узагальнювальна назва «низки навичок і вмій, формування яких не може бути охоплено однією навчальною дисципліною»²⁴; результат самостійної науково-дослідницької діяльності, утіленої в писемній формі за допомогою системи графічних знаків певної мови, який засвідчує нові шляхи пізнання, розв'язання тієї чи тієї проблеми²⁵.

У науковій літературі з'ясовано магістральні ознаки академічного письма, до яких уналежнено:

- об'єктивність – уся інформація повинна ґрунтуватися на беззаперечних наукових фактах і доказах;
- точність – інформація подана точно й достовірно;
- структурованість – три взаємопов'язані частини: вступ, основна частина з аргументами й доказами, висновки, де кожна наступна частина впливає з попередньої; упорядкованість інформації – запорука кращого його сприйняття;
- аргументованість – чітке усвідомлення чільної ідеї чи аргументу, які слід донести аудиторії; всі факти повинні бути підтверджені покликаннями на наукові джерела; супроводжуватися цитатами;
- формальність – використання наукової лексики, специфічних термінів тощо;
- доказова база – цитування авторитетних джерел, репрезентація статистичних даних, результатів проведеної розвідки (без фальсифікації та фабрикації статистичних даних із подальшим їх репрезентуванням як власних розвідок);
- академічна чесність – виключення плагіату / використання чужих думок без покликань на автора;
- форматування й цитування – використання стандартів для оформлення списку літератури;
- застосовування правила 80/20: створити 80 % тексту за 20 % часу²⁶.

²³ Кузнєцова О. В., Тарасова С. О. Академічне письмо : проблеми та шляхи вирішення. Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: шляхи інтеграції школи та ВНЗ : матеріали IX Міжнар. наук.-метод. конф., м. Харків, 28 квіт. 2017 р. Харків, 2017. С. 89.

²⁴ Бабенко Т. Академічне письмо : залежність назви навчального курсу від цілей та мети навчання. *Молодь і ринок*. 2016. № 10 (141). С. 80.

²⁵ Академічне письмо та доброчесність : навч.-метод. посіб. / автори-уклад. : І. Насмінчук, Л. Громик. Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2024. С. 46.

²⁶ Академічне письмо та доброчесність : навч.-метод. посіб. / автори-уклад. : І. Насмінчук, Л. Громик. Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2024. С. 19; Гуменний О. Розвиток науковцями інформаційних компетенцій. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*: зб. наук. есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 27.06.2022 – 05.08.2022). С. 94.

Переконаливими є думки О. Гуменного щодо якостей академічного письма. Вчений наголошує, що читач, знайомлячись із науковим текстом повинен чітко зрозуміти, які частини написав автор, які запозичені; які частини тексту запозичені дослівно; які частини тексту написані власними словами, а не є інтерпретацією слів інших авторів²⁷. І. Вресе зацентровує, що засвоєння академічного письма охоплює декілька етапів, що передбачають формування ключових компетентностей із метою реконструкції дискурсу освітнього компонента, який здобувач освіти засвоює; вироблення «авторського стилю» й, відповідно «авторської ідентичності»²⁸; сформованість критичної компетентності, що уможливорює продукування власної наукової продукції. Зупинимось на розвідках Н. Каліберди, О. Осадчої, які з'ясовують прерогативні сучасні підходи до оволодіння академічним письмом.

1. Від контрольованого письма до вільного, в основі якого – аудіолінгвальний метод, а письмо репрезентується як допоміжне вміння – вторинне щодо говоріння.

2. Вільне письмо передбачає вільний виклад студентами власних думок упродовж певного періоду часу.

3. Підхід зв'язного абзацу має на меті формувати навички написання зв'язного абзацу – логічне розміщення частин абзацу, добір / створення речень.

4. Граматично та синтаксично організоване письмо орієнтує здобувача освіти на граматичну точність створення наукового продукту й організаційну коректність.

5. Процесуальний підхід зорієнтований на вміння створювати зв'язні й оригінальні тексти – особливому відпрацюванню підлягає опрацювання лексичного й граматичного матеріалу²⁹.

Науковиці репрезентують переваги й недоліки означених підходів. Зокрема, *від контрольованого письма до вільного* – уможливорює послідовну практику в процесі створення елементів тексту; збільшується обсяг роботи над логікою викладу матеріалу в тексті; розвиваються слабо розвинуті навички, однак зайва увага відводиться формі, а не змісту; характерним є шаблонність викладу матеріалу, відповідно немає місця

²⁷ Гуменний О. Розвиток науковцями інформаційних компетенцій. *Академічна доброчесність: виклики сучасності*: зб. наук. есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 27.06.2022 – 05.08.2022). С. 96.

²⁸ Bruce I. *Theory and Concepts of English for Academic Purposes*. Palgrave Macmillan, 2011.

²⁹ Каліберда Н., Осадча О. Сучасні підходи до вивчення іншомовного академічного письма студентами немовних факультетів. *Сучасні дослідження з іноземної філології* : зб. наук. пр. / голов. ред. М. П. Фабіан. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика», 2021. Вип. 2(20). С. 268.

творчій роботі. *Вільне письмо* готує до зняття страху письма, розвиваючи його швидкість й виробляючи звичку писати, з одного боку, а з іншого – не є ефективним для здобувачів освіти з низьким рівнем академічного письма, характерним є ігнорування граматичними правилами. *Підхід зв'язного абзацу* сприяє розвитку грамотності й посилює роботу над структурою абзацу, однак зайвим є акцентування на формі й розвиток творчості на низькому рівні. *Граматично та синтаксично організоване письмо* забезпечує мотивованість студентів, дозволяє встановлення зв'язку між формою, значенням і змістом, характерним є мимовільне засвоєння мовних форм, однак недостатньою є робота над організацією в межах абзацу тексту. *Процесуальний підхід* покликаний імітувати процес створення тексту в реальному житті, враховує потреби й запити аудиторії; забезпечує навчання створення тексту в кілька етапів, розвиваючи самостійність, однак займає багато аудиторного часу. У межах процесуального підходу створення тексту проходить декілька етапів: *prewriting* – генерація ідей, збору інформації, актуалізації знань → *планування* – упорядкування матеріалу (інфографіка) → *writing / drifting* – створення чорнового варіанту наукового тексту → *revising/ editing/ post-writing* (етап рецензування та редагування, доопрацювання тексту)³⁰.

Зі сферою академічного письма асоціюється поняття «академічна грамотність», що, беззаперечно поєднує металінгвістичні компетентності, в основі яких – компетентність науково-дослідницького письма. Цей збірний термін, як наголошують М. Козолуп, Р. Комар, І. Серебрянська та ін., об'єднує металінгвістичні компетентності, що є основою розвитку компетентностей науково-дослідницького письма. Науковці вбачають в академічній грамотності здатність до ефективної комунікації в сучасному академічному просторі, що охоплює навички міжкультурної комунікації на основі текстів професійного спрямування англійською мовою як мовою міжнародного спілкування³¹.

У складі академічної грамотності виокремлено такі складники: вузько дисциплінарні вміння, міждисциплінарні вміння; відомості про переваги академічного письма різних жанрів; критичне мислення; мотивація;

³⁰ Caplan N.A., Douglas S.R. Q : Skills for Success 5. Reading and Writing. Oxford : Oxford University Press, 2012. P. 155.

³¹ Козолуп М., Комар Р. Навчання академічного письма у вищій школі: теоретико-методологічні засади. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. № 29. Т.2. С. 223; Серебрянська І. «Основи академічного письма» в закладах вищої освіти : міждисциплінарне спрямування. *Educological discourse*. 2021. № 1 (32). С. 88-89.

здатність до самоосвіти; рефлексія³². У науковій літературі з'ясовано три підгрупи вмінь, що є пріоритетними для оволодіння навичками академічного письма:

- академічна грамотність;
- інформаційна грамотність;
- міжкультурна грамотність³³.

Аналіз наукової літератури репрезентує, що дослідники академічного письма, спираючись на праці Б. Гріна, визначають важливість урахування тривимірної моделі, яка охоплює:

1. Операційний вимір – мовна організація тексту дослідження: структура тексту, речення й абзацу; використання мовних засобів).

2. Культурний вимір – знання предмета й коло тем, що обговорюється, правильний добір мовних засобів відповідно до адресата мовлення й призначення запропонованого тексту.

3. Критичний вимір – ідеї, що слід генерувати, обґрунтувати й довести автору³⁴.

С. Ревуцька³⁵, аналізуючи модель, наголошує, що в основі куба – культурний й операційний виміри, а критичний розташований до них вертикально. Це пояснює те, чим більше автор проаналізував джерел, більш детально репрезентував предмет дослідження, тим він відійшов далі від точки «нуль» по лінії культурного виміру. Показник операційного вимірювання тоді вищий, коли прочитане передано грамотно. Важливим є усвідомлення, що виправити культурні недоліки набагато легше, ніж операційний, що полягає в ретельній роботі з текстом.

Показником якісного академічного письма, як ми зауважили, є постійне й чітке дотримання принципів академічної доброчесності, яке в Законі України «Про освіту» визначено як «сукупність етичних принципів та прав, якими повинні керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та наукової діяльності». Дотримання академічної доброчесності має на меті: правдиві посилання / покликання на джерела інформації; дотримання вимог законодавства про авторське й суміжні

³² Академічне письмо для здобувачів вищої освіти юридичних спеціальностей / Ю. Томчаковська, Л. Строченко, О. Томчаковський, Т. Тупікова *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 25. Т. 2. С. 256.

³³ Академічне письмо : навч. посіб. / уклад. : Т. М. Костирко, С. В. Ларенкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. С. 10-11; Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. С. 8.

³⁴ Академічне письмо : навч. посіб. / уклад. : Т. М. Костирко, С. В. Ларенкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. С. 12; Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. С. 9.

³⁵ Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. С. 9.

права; надання достовірної інформації про результати проведених наукових розвідок³⁶. Особливості цього поняття виокремлює С. Омельчук, акцентуючи, що академічна доброчесність – це «етичні принципи та правила; вона виявляється в навчальній та науковій діяльності; стосується всіх учасників навчального процесу; забезпечує довіру до результатів навчальної та наукової діяльності»³⁷.

Поняття «академічна доброчесність», реалізується в академічній спільноті й визначає її академічну культуру як «інтелектуально-етичну систему цінностей, мотивацій, переконань та сприйняття, які визначають професійну діяльність в освіті та науці»³⁸; «система цінностей, традицій, норм, правил, зразків поведінки проведення наукового дослідження, способів діяльності, принципів спілкування, що ґрунтується на педагогічно адаптованому досвіді наукової пізнавальної діяльності»³⁹. До цінностей академічної культури уналежнено: прагнення українських наукових товариств до тісної співпраці на світовому академічному рівні; академічну свободу, моральну й соціальну відповідальність науковців за результати власних досліджень; дослідницьку етику.

О. Семенов репрезентує академічну культуру складником «м'яких» навичок (soft skills), акцентуючи, що «світовий досвід свідчить про орієнтацію професійної освіти на формування «м'яких» (soft skills) і «жорстких» (hard skills), а так само «цифрових» (digital skills) навичок у їх єдності. У країнах Європейського Союзу формується поняття м'яких навичок (soft skills), враховуючи нагальну потребу освіти щодо включення здобувача вищої освіти в найважливішу складову освітнього середовища – продукування та вдосконалення знань. Британська платформа інтернет-навчання SkillsYouNeed виділяє персональні навички (тайм-менеджмент, саморозвиток, управління емоціями), інтерперсональні (комунікація, робота у команді, ведення переговорів, конфлікт-менеджмент), лідерські здібності, проведення презентацій, а також письмений майстерність і базові математичні знання»⁴⁰.

³⁶ Про вищу освіту: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

³⁷ Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці: експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти : навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. С. 8.

³⁸ Захарченко В. М. Розроблення освітніх програм : метод. рек. / за ред. В. Г. Кременя. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. С. 25.

³⁹ Семенов О. М. Академічна культура дослідника : європейський та національний контексти : навч. посіб. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. С. 22.

⁴⁰ Семенов О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2010. С. 22-23.

Науковці⁴¹ виокреслюють систему принципів визначення академічної доброчесності, які ми продемонструємо за допомогою таблиці 2.

Таблиця 2

Принципи визначення академічної доброчесності

Чесність	Пошук істини й знання у процесі самостійної власної інтелектуальної чесності у процесі навчання чи викладання, наукового студіювання й надання сервісів на прохання (вимогу) керівництва
Довіра	Стимулювання здобувачів освіти (працівників) й створення взаємодовірливого клімату, який заохочує й уможливорює постійний і вільний обмін думками
Справедливість	Підтримання справедливості в ставленні учасників освітнього процесу один до одного у процесі визначення чітких і прозорих стандартів і практик
Повага	Цінування кооперативного та партнерського, інтерактивного змісту навчання й пізнання
Відповідальність	Усвідомлення особистої відповідальності, що акцентується готовністю окремих осіб і груп на яскравому прикладі відповідальної поведінки
Прозорість і публічність	Доступність інформації – усебічна репрезентація наукових здобутків усіх учасників освітнього процесу, відкрита й зрозуміла діяльність; надання й отримання освітніх послуг, власна реалізація у сфері забезпечення якості освіти державної політики
Сміливість	Відстоювання цінностей дотримання академічної доброчесності навіть в умовах труднощів і тиску, відповідні дії, публічні заявлення про прояви академічної нечесності

Дотримання вимог академічної доброчесності формує такі *компетентності студента*:

- усвідомлення сутності беззаперечного дотримання норм академічної доброчесності;
- розуміння своїх учинків і дій учасників освітнього процесу відповідно до норм академічної доброчесності;
- дотримання канонів професійної етики й академічної доброчесності в освітній та професійній діяльності;
- самостійне виконання завдань;
- коректне посилання / покликання на джерело інформації.

⁴¹ Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнар. фонд дослідж. освіт. політики; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 С. 14-15; Колоїз Ж. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019; Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці : експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти: навч. посіб. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. С. 7; Семенов О. М. Академічна культура дослідника : європейський та національний контексти : навч. посіб. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. С. 157-158.

У процесі роботи з академічними текстами студент повинен «навчитися добирати, аналізувати якість джерел; конспектувати їх, покликані на джерела та правильно оформлюючи їх; цитувати джерела та перефразовувати чужі думки власними словами: чітко, правильно й логічно формулювати власні думки; вибудовувати академічний текст відповідно до його структури»⁴².

Процес установа академічного шахрайства передбачає виконання таких дій:

1. Ґрунтовно простудіювати джерела, вказані в науковій роботі. Дослідити текст і співставити зі списком літератури цитати. Слід зацентувати на цитуванні студентом тієї літератури, яка з певних причин недоступна в усережжі / бібліотеці (стародруки, рідкісні вузькоспеціалізовані видання, іншомовні видання).

2. Проаналізувати вказівку на прізвища авторів першоджерел і вказівку на них у списку літератури. Недопустимим є цитування науковців без наведення їхніх праць у переліку використаних джерел. Це наводить на думку, що цитати взято з інших статей, авторефератів, курсових чи кваліфікаційних робіт, інших наукових розвідок, що легко доступні в інтернеті. Саме такі вставки легко демонструють антиплагіатні програми.

3. Перевірити текст на неузгоджені мовні елементи, стилістичні й синтаксичні помилки, що репрезентують спотвореність запропонованого тексту, які можливо встановити за допомогою програмного забезпечення. Такі огріхи властиві для автоматичного (комп'ютерного) перекладу тексту. В Україні ліцензованою програмою для вирішення подібних задач є Unicheck. Результати перевірки є підставою для доопрацювання тексту, його перегляду, але не звинувачення в академічному плагіаті здобувача освіти⁴³.

Повністю погоджуємося з думками дослідників, що вплив ШІ на академічну доброчесність є надзвичайно важливим і полягає в:

1. Персоналізації навчання: створення адаптивних навчальних платформ, які підлаштовуються під індивідуальні потреби та рівень знань кожного здобувача; розробка індивідуальних освітніх маршрутів, що враховують інтереси, здібності та темп навчання кожного здобувача освіти.

⁴² Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцев Г. В., 2024. С. 50-51.

⁴³ Методичні рекомендації щодо забезпечення академічної доброчесності в закладах загальної середньої та позашкільної освіти / за ред. І. Ю. Полішук. Київ : Київська Мала академія наук учнівської молоді, 2021. С. 22-24.

2. Підвищенні доступності освіти: сприяння доступності освіти для людей з обмеженими можливостями, географічними або соціальними бар'єрами.

3. Покращенні якості навчання: аналіз величезних обсягів даних, що уможлиблює розуміння потреби студентів та ефективність методів навчання.

4. Підтримці викладачів, педагогів, науково-педагогічних працівників: можливість зняти частину адміністративного навантаження, дозволяючи викладачам зосередитися на навчанні.

5. Розширенні навчальних можливостей: навчання через інтерактивні та імєрсивні технології: віртуальні лабораторії та ігрові методи навчання⁴⁴.

Уважаємо, що основне завдання викладача – спрямувати здобувача освіти й навчити з користю використовувати ІІІ для проведення наукових розвідок, добору матеріалу до занять. Обов'язковою вимогою також є організація та проведення заходів, спрямованих на підвищення уваги до дотримання норм академічної етики у ЗВО: висвітлення інформації на сайті ЗВО матеріалів про академічну доброчесність; залучення здобувачів освіти до розробки та впровадження політики й правил академічної доброчесності; обговорення на різних рівнях (від академічної групи й кафедри до вченої ради та ректорату) стану запровадження етичних норм академічної доброчесності; використання мотиваційних цитат з етичного кодексу; організація та проведення тижнів «академічної доброчесності»; уведення навчальних курсів (кредитів) до програм підготовки учасників освітнього процесу на всіх освітніх рівнях та програм підвищення кваліфікації викладачів; укладання індивідуального договору усіма учасниками освітнього процесу, де визначено етичні зобов'язання та прописано відповідальність за недотримання вимог академічної доброчесності⁴⁵.

ВИСНОВКИ

Технології ІІІ мають право на функціонування й покликані покращити освітній процес і наукову-дослідницьку діяльність здобувачів освіти. Інтерес до використання ІІІ в освіті та наукових колах зростає, що породжує певні проблеми й загрози для дотримання принципів

⁴⁴ Партико Н., Смирнова І., Житомирська Т. Академічна доброчесність в епоху штучного інтелекту: виклики та можливості для здобувачів освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 72. С. 266.

⁴⁵ Рускуліс Л. Академічна доброчесність : навч.-метод. посіб. Миколаїв : СПД Румянцева Г. В., 2024. С. 51-52.

академічної доброчесності. Слід говорити про формування інформаційної компетентності на основі сучасних технологій, усвідомлюючи мету й можливості використання ШІ. Магістральну роль у цьому процесі має виховання академічної культури студентів шляхом проведення заходів, спрямованих на впровадження політики академічної доброчесності, підвищення обізнаності здобувачів освіти щодо проблем дотримання принципів академічної доброчесності, основних проявів академічної нечесності та шляхів запобігання їй.

Як продемонстрували проведені дослідження, одне з пріоритетних місць у підготовці здобувачів освіти має зайняти формування мовних, навчально-пізнавальних умінь створювати й продукувати академічні тексти, оприлюднювати їх як в усному, так і в писемному мовленні. Слід створити оптимальні умови для розвитку таких навичок, що уможливить цілісність і результативність освітнього процесу загалом.

АНОТАЦІЯ

Статтю присвячено проблемі застосування технологій штучного інтелекту в освітньому процесі, адекватного оцінювання їх, розробки методичних рекомендацій для студентів під час навчальної та науково-дослідницької діяльності.

З'ясовано, що сьогодні в наукових дослідженнях та практичній площині розлого репрезентовано різноманітні ШІ-технології, що пропонують широкий спектр можливостей для покращення навчання здобувачів освіти. Зокрема, сучасна освіта представлена трьома напрямками ШІ: розробки, що спрямовані на систему освіти, розробки, що спрямовані на здобувачів освіти та розробки, спрямовані на викладачів.

Проаналізовано технології штучного інтелекту та перспективні аспекти їх використання, зокрема таких інструментів, як HeyGen, Eightify, Gpt4all, Chatpdf, Cohesive, AIseo, Openai та ін. Зауважено актуальність мобільних додатків, що забезпечують студентам якісний збір додаткового теоретичного й практичного матеріалу. Запропоновано приклади використання чат-ботів (Duolingo, Thinkster, Querium, AitabyKnewton), важливою особливістю яких є інтеграція з ШІ та забезпечення цифрової безпеки.

Доведено вплив штучного інтелекту на академічну доброчесність, що полягає у: персоналізації навчання; підвищенні доступності та якості освіти; підтримці вчителів, вихователів і дослідників; розширенні можливостей навчання. Однак зацентровано певні проблеми й загрози для дотримання принципів академічної доброчесності у використанні інструментів штучного інтелекту. Проведене дослідження свідчить,

що одне з пріоритетних місць у підготовці здобувачів освіти має зайняти формування мовних, навчально-пізнавальних умінь створювати й продукувати академічні тексти, оприлюднювати їх як в усному, так і в писемному мовленні; виховання академічної культури студентів, підвищення їх обізнаності щодо проблем дотримання принципів академічної доброчесності, основних проявів академічної нечесності та шляхів запобігання їй.

Література

1. Ілійчук І. Вплив штучного інтелекту на якість освіти : можливості, виклики та загрози. *Науково-педагогічні студії*. 2024. Вип. 8. С. 232-247.
2. Панухник О. Штучний інтелект в освітньому процесі та наукових дослідженнях здобувачів вищої освіти : відповідальні межі вмісту ШІ. *Галицький економічний вісник*. 2023. № 4(83). С. 202-211.
3. Єфремов М., Єфремов Ю. Штучний інтелект, історія та перспективи розвитку. *ВІСНИК ЖДТУ. Технічні науки*. 2008. № 2 (45). С. 123-127.
4. Толочко С., Бордюг Н., Міронець Л. Академічна доброчесність та штучний інтелект в освітній і науковій діяльності. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 62. Т. 2. С. 25-32.
5. Москалюк М., Москалюк Н., Лень А. Штучний інтелект в закладах вищої освіти : переваги та недоліки. *Open educational e-environment of modern University*. 2023. № 15(85). С. 85-96.
6. Використання штучного інтелекту в освіті / І. М. Візнюк та ін. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців : методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. Вип. 59. С. 14-22.
7. Шарова Т. М., Ломейко О. П., Шаров С. В. Штучний інтелект в освіті : свідомий вибір. *Удосконалення освітньо-виховного процесу в закладі вищої освіти* : зб. наук.-метод. пр. ТДАТУ. Запоріжжя : ТДАТУ, 2024. Вип. 27. С. 390-408.
8. Lund B. D., Wang T. Chatting about ChatGPT : how may AI and GPT impact academia and libraries? *Library Hi Tech News*. 2023. Vol. 40, No. 3. Pp. 26-29.
9. Cotton D. R., Cotton P. A., Shipway J. R. Chatting and cheating : Ensuring academic integrity in the era of ChatGPT. *Innovations in Education and Teaching International*. 2024. Vol. 61, No. 2. Pp. 228-239.
10. Паламар С., Науменко М. Штучний інтелект в освіті: використання без порушення: використання без порушення принципів академічної чесності. *Освітологічний дискурс*. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка. № 1(44). 2024. С. 68-83.

11. Горчинський С. В., Софілканич М. І., Горбенко І. Ф. Якість української освіти й академічна доброчесність: вплив застосування штучного інтелекту. *Академічні візії*. 2023. № 20. С. 1-9.

12. Левченко Т., Шимченко Л. Академічне письмо як компонент професійної підготовки здобувачів вищої освіти. *Академічні студії. Серія Педагогіка*. 2023. Вип. 2. С. 101-106.

13. Бабенко Т. Академічне письмо : залежність назви навчального курсу від цілей та мети навчання. *Молодь і ринок*. 2016. № 10 (141). С. 79-83.

14. Coffin C., Curry M. J., Goodman Sh. Teaching Academic Writing. London : Routledge, 2003. 193 p.

15. Irvin L. Lennie. What Is “Academic” Writing? *Writing Spaces : Readings on Writing* [Electronic resource]. South Carolina : Parlor Press, 2010. Vol. 1. 16 p.

16. Вихрущ А. В. Академічне письмо: структура і завдання. *Медична освіта*. 2021. № 1. С. 112-116.

17. Кузнєцова О. В., Тарасова С. О. Академічне письмо : проблеми та шляхи вирішення. Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі: шляхи інтеграції школи та ВНЗ : матеріали ІХ Міжнар. наук.-метод. конф., м. Харків, 28 квіт. 2017 р. Харків, 2017. С. 89-90.

18. Академічне письмо та доброчесність : навч.-метод. посіб. / автори-уклад. : І. Насмінчук, Л. Громик. Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2024. 256 с.

19. Гуменний О. Розвиток науковцями інформаційних компетенцій. *Академічна доброчесність: виклики сучасності* : зб. наук. есе учасників дистанційного етапу наукового стажування для освітян (Республіка Польща, Варшава, 27.06.2022 – 05.08.2022). С. 93-97.

20. Bruce I. Theory and Concepts of English for Academic Purposes. Palgrave Macmillan, 2011. 227 p.

21. Каліберда Н., Осадча О. Сучасні підходи до вивчення іншомовного академічного письма студентами немовних факультетів. *Сучасні дослідження з іноземної філології* : зб. наук. пр. / голов. ред. М. П. Фабіан. Ужгород : Видавничий дім «Гельветика». 2021. Вип. 2(20). С. 261-270.

22. Caplan N.A., Douglas S.R. Q : Skills for Success 5. Reading and Writing. Oxford : Oxford University Press, 2012. 277 p.

23. Козолуп М., Комар Р. Навчання академічного письма у вищій школі: теоретико-методологічні засади. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. № 29. Т. 2. С. 220–225.

24. Серебрянська І. «Основи академічного письма» в закладах вищої освіти : міждисциплінарне спрямування. *Educological discourse*. 2021. № 1(32). С. 87-100.

25. Академічне письмо для здобувачів вищої освіти юридичних спеціальностей / Ю. Томчаковська, Л. Строченко, О. Томчаковський, Т. Тупікова *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Вип. 25. Т. 2. С. 255-269.

26. Академічне письмо : навч. посіб. / уклад. : Т. М. Костирко, С. В. Ларенкова, І. В. Бондар, М. С. Жигалкіна. Миколаїв : НУК, 2022. 116 с.

27. Ревуцька С. К. Курс лекцій з дисципліни «Академічне письмо». Кривий Ріг : ДонНУЕТ, 2018. 81 с.

28. Про вищу освіту: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 15.09.2025).

29. Омельчук С. Бути чесним у навчанні й науці : експрес-курс з академічної доброчесності для здобувачів вищої освіти: навч. посіб. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2021. 80 с.

30. Захарченко В. М. Розроблення освітніх програм : метод. рек. / за ред. В. Г. Кременя. Київ : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2014. 120 с.

31. Семеног О. М. Академічна культура дослідника : європейський та національний контексти : навч. посіб. Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2021. 216 с.

32. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. К.: ВЦ «Академія», 2010. 216 с.

33. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнар. фонд дослідж. освіт. політики; за заг. ред. Т. В. Фінікова, А. Є. Артюхова. Київ : Таксон, 2016. 234 с.

34. Колоїз Ж. Основи академічного письма : практикум. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С. В., 2019. 178 с.

35. Рускуліс Л. Академічна доброчесність: навч.-метод. посіб. Миколаїв: СПД Румянцева Г. В., 2024. 180 с.

36. Методичні рекомендації щодо забезпечення академічної доброчесності в закладах загальної середньої та позашкільної освіти / за ред. І. Ю. Поліщук. Київ : Київська Мала академія наук учнівської молоді, 2021. 46 с.

37. Партико Н., Смирнова І., Житомирська Т. Академічна доброчесність в епоху штучного інтелекту: виклики та можливості для здобувачів освіти. *Інноваційна педагогіка*. 2024. Вип. 72. С. 265-268.

Information about the authors:

Ruskulis Liliia Volodymyrivna,

Doctor of Pedagogical Sciences,
Professor at the Department of the Ukrainian Language,
Literature and Teaching Methodology,
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
9, Heroiv Ukrainy ave., Mykolaiv, 54007, Ukraine

Rodionova Inna Hryhorivna,

Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor at the Department of the Ukrainian Language,
Literature and Teaching Methodology
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
9, Heroiv Ukrainy ave., Mykolaiv, 54007, Ukraine

Rodionov Dmytro Serhiiovych,

Applicant Postgraduate Student at the Vasyl Sukhomlynskyi Educational
and Scientific Institute of Pedagogy,
Admiral Makarov National University of Shipbuilding
9, Heroiv Ukrainy ave., Mykolaiv, 54007, Ukraine